

Навчально-методична серія
«КАФЕДРА»
№ 72

Євгеній Гайданка

**ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ТА
УПРАВЛІННЯ У КРАЇНАХ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ**

**Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Факультет суспільних наук
Кафедра політології і державного управління**

Навчально-методична серія
«КАФЕДРА»
№ 72

Євгеній Гайданка

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
(для студентів спеціальності 052 Політологія)

Ужгород – 2024

УДК 351/354(4-191.2) (076)

П 88

Гайданка Є. Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи (для студентів спеціальності 052 Політологія) / Навчально-методична серія «КАФЕДРА» / № 72; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. політології і держ. управління]. Ужгород, УжНУ. 2024. 34 с.

Розробник:

Гайданка Євгеній Іванович, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук УжНУ

Рецензенти:

Марчук Василь Васильович, доктор історичних наук, професор кафедри політичних інститутів та процесів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Мартинкович Марцел, доктор філософії (PhD), завідувач кафедри політології Трнавського університету (м. Трнава, Словацька Республіка).

Навчально-методична серія «КАФЕДРА» / № 72

(створена рішенням кафедри політології і державного управління ФСН УжНУ, протокол № 7 від 26 лютого 2014 року)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук УжНУ.

Протокол № 10 від 27 червня 2024 року.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 8 від 27 червня 2024 року.

Затверджено на засіданні Вченої ради факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 12 від 27 червня 2024 року.

© Євгеній Гайданка, 2024

© Навчально-методична серія «Кафедра», 2024

ЗМІСТ

1. Вступ до навчальної дисципліни	5
2. Очікувані результати навчання	6
3. Опис та структура навчальної дисципліни	8
4. Програма навчальної дисципліни	11
5. Тематика, плани та література для підготовки до практичних занять	18
6. Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів	23
7. Перелік завдань на модульні контрольні роботи	24
8. Типові тестові контрольні завдання	27
9. Рекомендована література	28
10. Методи навчання та оцінювання	30

ВСТУП ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс «Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи» має важливе значення для підготовки слухачів спеціальності 052 Політологія, оскільки дає ключ до розуміння сучасної публічної політики та організації публічного управління у країнах Центральної Європи (Вишеградська четвірка).

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із сутністю, принципами та елементами системи публічної політики та управління у країнах Центральної Європи, найважливішими етапами трансформації владних інститутів, з теорією і практикою реалізації виконавчої влади та організації системи місцевого самоврядування у країнах Вишеграду.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

загальних компетентностей:

- здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК-02);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-04);
- здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями (ЗК-05);
- спроможність працювати у міжнародному контексті (ЗК-09);

спеціальних компетентностей:

• критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів (СК-03);

• здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (СК-04);

• спроможність комплексно використовувати нормативну та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу (СК-05);

• здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (СК-06);

• здатність формувати та реалізовувати публічну політику на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях (СК-08);

• вміння застосовувати форми, інструменти та методи публічної політики європейських країн у практичній професійній діяльності в Україні (СК-09);

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **150 годин/05 кредитів ECTS**.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Політологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів	ПРН-06
застосовувати кращі практики діяльності політичних та громадських організацій, органів влади, громад, інших політичних акторів, аналітичних, експертних, професійних політологічних структур Центральної Європи у практичній діяльності в Україні	ПРН-09
враховувати у дослідницькій, експертній, консультаційній, політичній, публічній та організаційній діяльності етнокультурні параметри суспільства, зокрема у регіоні Центральної Європи, їх вплив на публічну політику та національну і міжнародну безпеку	ПРН-10
виробляти та реалізовувати публічну політику, зокрема у середовищі політичних організацій, організацій громадянського суспільства, в органах влади, територіальних громадах, міжнародних організаціях, аналітичних, консалтингових та дослідницьких центрах	ПРН-11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
розрізняти конституційно-правові принципи функціонування систем публічного управління у країнах Вишеградської четвірки; визначати специфіку польської, угорської, чеської та словацької моделей публічної політики	ПРН-06
визначати можливості застосування успішного досвіду функціонування органів публічної влади (транспарентність) у країнах Вишеградської четвірки в Україні; використовувати центральноєвропейський досвід партійного будівництва для запобігання радикалізації вітчизняної партійної системи	ПРН-09

враховувати етнічне та культурне різноманіття Закарпаття у питаннях формування публічної політики у регіоні (за стандартами прикордонних сусідів-членів ЄС); попереджувати виникнення загроз сепаратизму у різних регіонах України, враховуючи досвід Словацької Республіки	ПРН-10
розробляти публічну політику на загальнонаціональному рівні з дотриманням демократичних процедур і, водночас, збереження національних інтересів (в умовах російської військової агресії в Україні), та у територіальних громадах в умовах децентралізації публічного управління в Україні	ПРН-11

ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма Навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: 3,3 аудиторних – 60 самостійної роботи студента – 90	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	34	12
	Практичні (семінарські):	
	26	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	90	134

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/90

для заочної форми навчання – 16/134

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Класичні та модерні теорії публічної політики та публічного управління	22	6	6			10
Тема 2. Основи внутрішньої організації та менеджменту органів публічної влади	26	6	-			20
Тема 3. Трансформація владних відносин у країнах Центральної Європи	20	4	6			10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	68	16	12			40
Модуль 2						
Тема 1. Інститут Президента у країнах Центральної Європи	14	2	-			12
Тема 2. Система органів виконавчої влади в центральноевропейських країнах: загальна характеристика та управлінські зв'язки	20	4	4			12
Тема 3. Центральні органи виконавчої влади в країнах Центральної Європи	16	4	4			8
Тема 4. Система органів місцевого самоврядування у країнах Центральної Європи	18	4	6			8
Тема 5. Підготовка і прийняття рішень у публічному управлінні у країнах Центральної Європи	14	4	-			10
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	82	18	14			50
Разом за семестр	150	34	26	-	-	90

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Класичні та модерні теорії публічної політики та публічного управління	20	2				18
Тема 2. Основи внутрішньої організації та менеджменту органів публічної влади	22					22
Тема 3. Трансформація владних відносин у країнах Центральної Європи	22	2	4			18
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	64	4	4			58
Модуль 2						
Тема 1. Інститут Президента у країнах Центральної Європи	18	2				16
Тема 2. Система органів виконавчої влади в центральноевропейських країнах: загальна характеристика та управлінські зв'язки	16					16
Тема 3. Центральні органи виконавчої влади в країнах Центральної Європи	16	2				14
Тема 4. Система органів місцевого самоврядування у країнах Центральної Європи	16	2				14
Тема 5. Підготовка і прийняття рішень у публічному управлінні у країнах Центральної Європи	20	2				18
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	86	8				78
Разом за семестр	150	12	4	-	-	136

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ № 1

Тема 1. Класичні та модерні теорії публічної політики та публічного управління.

Основні підходи в розвитку теорії та практики управління: загальна характеристика. Школа наукового управління. Поняття руху «наукової організації праці» Ф.Тейлор. Аналітичний підхід до процесу організації управління Г.Емерсона. 12 принципів правильної організації управлінської праці. Концепція наукових принципів до публічного управління А.Файоль. 14 принципів правильного функціонування органів управління. Адміністративний підхід (теорія бюрократії). Концепція ідеальної бюрократії Макса Вебера. Зміст та принципи бюрократії. Адміністративні правила субординації та ієрархізації. Теорія людських стосунків. Роль особистості в ефективному виробництві. Ідея участі працівників в управлінні М.Фоллет. Модель управління та характер людської поведінки у системі управління Д. Мак-Грегора. Зміст та напрями процесуальної теорії: теорія справедливості та теорія сподівання. Системний підхід. Управління як відкрита організація діючих підсистем. Ознаки системи публічного управління. New Public Management та його критика.

Підходи до визначення публічного управління: соціальний, політичний, реалізація державної влади та ін. Політичний та адміністративний аспект публічного управління. Специфіка публічного управління як виду управління. Структура системи публічного управління: суб'єкти управління, управлінська діяльність, об'єкти управління.

Вплив політичного режиму на ефективність функціонування державно-владного механізму. Сучасні форми демократичного управління: пряма та представницька демократія. Сучасна бюрократія у системі публічного управління.

ТЕМА 2. Основи внутрішньої організації та менеджменту органів публічної влади.

Організаційна структура органу публічної влади. Поняття організаційної структури органу публічного управління. Характеристика структури системи управління: ланки та рівень управління. Горизонтальні та вертикальні зв'язки між елементами структури органу публічної влади. Система лінійної та функціональної структури органу публічної влади. Ознаки функціональної структури органу публічної влади. Методологічні підходи до побудови організаційних структур органів публічної влади: досвідний метод, експертний метод, метод аналогій, нормативний метод, метод організаційно-економічного моделювання тощо.

Внутрішня організація органу публічної влади. Зміст та співвідношення між адміністрацією та органом публічної влади. Група правових зв'язків, які забезпечують організаційну єдність посадового складу органу держави. Характеристика організації як процесу і функцій публічного управління. Ознаки організації як процесу публічного управління: поділ організації на підрозділи цілей і стратегій, вертикальний поділ праці, сфера управлінського контролю, делегування повноважень, системна координація повноважень тощо.

Сутність і особливості менеджменту органу публічної влади. Складові менеджменту органу публічної влади. Система управління державною установою та формування системи її цілей. Поняття цілей органу публічної влади. Ієрархія цілей органу публічної влади. Етапи процесу управління за цілями органу публічної влади. Специфіка взаємодії між внутрішнім та зовнішнім середовищем системи органів публічної влади. Методи прийняття управлінського рішення: економічні, організаційно-розпорядчі, соціально-психологічні методи управління. Сутність та фактори механізму прийняття управлінських рішень. Типологізація управлінських рішень: за об'єктом впливу та за функціями управління.

Стратегічне та ситуаційне управління органу публічної влади. Поняття стратегічного управління. Структура стратегії управління: аналіз та планування стратегій. Процедурні риси стратегічного планування. Базові види управлінської діяльності: розподіл ресурсів, адаптація до зовнішнього середовища, внутрішня координація та стратегічне передбачення. Характеристика замкнутого алгоритму стратегічного управління. Стратегічне управління та формування програми діяльності органу публічної влади. Характеристика ситуаційного підходу до організації роботи органу публічної влади. Основні методологічні положення системного підходу щодо ситуаційного менеджменту.

ТЕМА 3. Трансформація владних відносин у країнах Центральної Європи.

Польська модель соціалізму. Вплив політичного режиму соціалізму на суспільство. Однопартійна система управління другої половини ХХ ст. Ерозія політичної системи соціалізму протягом 1980-их років. Суспільно-політичні зміни у Польщі на зламі ХХ–ХХІ ст. Перші вільні парламентські вибори та їх вплив на подальшу трансформацію політичного режиму. Стратегія реформування польської системи публічного управління. Консолідація партійної системи у Польщі. Підготовка і вступ Польської Республіки до Європейського Союзу. Європейська стандартизація польської системи публічного управління: основні зміни та наслідки. Криза демократії та розквіт консерватизму у 2010-их роках. Місце «Право і справедливість» у процесах деконсолідації демократії.

Угорська модель соціалізму. Вплив політичного режиму «розвинутого соціалізму» на угорське суспільство. Однопартійна система управління другої половини ХХ ст. Ерозія політичної системи соціалізму наприкінці 1980-их років. Суспільно-політичні зміни в Угорщині на зламі ХХ–ХХІ ст. Перші вільні парламентські вибори 1990 р. та їх вплив на подальшу трансформацію політичного режиму. Стратегія реформування угорської системи публічного управління. Консолідація партійної системи в Угорщині. Нові соціалістичні Уряди та їх внутрішня політика. Підготовка і вступ Угорської Республіки до Європейського Союзу. Європейська стандартизація угорської системи публічного управління: основні зміни та наслідки. Криза демократії та розквіт консерватизму у 2000-их роках. Місце «ФІДЕС» у процесах деконсолідації демократії. Політична модель орбанізму.

Чехословацька модель соціалізму. Вплив політичного режиму соціалізму на суспільство. Однопартійна система управління другої половини ХХ ст. Ерозія політичної системи соціалізму протягом 1980-их років. Суспільно-політичні зміни у Чехословаччині на зламі ХХ–ХХІ ст. Специфіка розпаду чехословацької федеративної моделі: погляд з Праги та Братіслави. Перші вільні парламентські вибори 1990 р. та їх вплив на подальшу трансформацію чехословацького політичного режиму. Парламентські вибори 1992 року і розпад Чехословацької федерації. Період мечіаризму у Словацькій Республіці. Словацька модель постсоціалізму 1990-их рр. Перемога демократичної коаліції 1998 р. Стратегія реформування словацької системи публічного управління. Консолідація партійної системи у Словаччині. Підготовка і вступ Словацької Республіки до Європейського Союзу. Європейська стандартизація словацької системи публічного управління: основні зміни та наслідки. Політичний період Урядів Роберта Фіцо. Криза демократії у 2010-их роках. Велика політична криза у Словацькій Республіці 2020 р. та її наслідки. М'який популізм Ігора Матовіча.

Консервативна політика Вацлава Клауса у Чеській Республіці. Політичне протистояння консерваторів та соціал-демократів на зламі століть. Стратегія реформування чеської системи публічного управління. Консолідація партійної системи у Чехії. Підготовка і вступ Чеської Республіки до Європейського Союзу. Європейська стандартизація чеської системи публічного управління: основні зміни та наслідки. Політичний проект Андрея Бабіша АНО 2011. Криза демократії у 2010-их роках.

МОДУЛЬ № 2

ТЕМА 1. Інститут Президента у країнах Центральної Європи.

Еволюція інституту Президента в період незалежності країн Вишеграду. Вплив трансформаційних процесів на становлення і розвиток інституту Президента. Запровадження і утвердження інституту Президента у постсоціалістичних Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії. Місце Президента у політичних системах країн Центральної Європи: взаємозв'язок між формою державного правління та реальною політичною вагою глави держави. Сучасний етап розвитку президентських інституцій.

Інститут Президента в системі публічної влади в країнах Центральної Європи. Місце Президента у системі форм публічного правління. Співвідношення інституцій «глава держави» та «голова виконавчої влади». Конституційний статус Президента Польщі, Угорщини, Словаччини та Чехії. Повноваження Президента закріплені в Конституціях центральноєвропейських країн. Процедурні повноваження Президента у системі виконавчої влади.

Адміністрація Президента як допоміжний орган при Президенті: склад, завдання та повноваження. Категорії посадових осіб у структурі адміністрацій центральноєвропейських країн підпорядкованих Президенту. Структурні підрозділи адміністрацій підпорядковані безпосередньо Президенту. Завдання адміністрації Президента у системі публічного управління країн Центральної Європи.

Вплив Президента на силові та правоохоронні структури у країнах Центральної Європи. Судова влада та Президенти.

ТЕМА 2. Система органів виконавчої влади в центральноєвропейських країнах: загальна характеристика та управлінські зв'язки.

Організаційна єдність системи органів виконавчої влади в Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії. Аспекти виконавчої влади в системі державного управління. Структура системи виконавчої влади в центральноєвропейських країнах: вищий, центральний, місцевий рівні. Органи місцевого рівня виконавчої влади: органи загальної компетенції, органи спеціальної компетенції. Управлінські аспекти апарату виконавчої державної влади. Фактори ефективності виконавчої влади в країнах Центральної Європи.

Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади. Система горизонтальних та вертикальних зв'язків органів виконавчої влади. Напрями управлінських зв'язків Кабінетів Міністрів (Урядів) з іншими органами виконавчої влади у країнах Центральної Європи. Кадрово-контрольні повноваження Уряду в апараті державного управління.

Контрольні повноваження Уряду в апараті державного управління. Елементи структурної взаємодії органів виконавчої влади: вертикальні та горизонтальні управлінські зв'язки.

Кабінет Міністрів (Уряд) як вищий орган у системі органів виконавчої влади. Конституційний та політичний статус центральноєвропейських Урядів. Структура та склад Уряду. Статус та повноваження Секретаріату (Офісу) Уряду. Урядові комітети як робочі органи у структурі Уряду. Типи урядових комітетів. Кадрові повноваження у структурі Уряду. Конституційний статус Уряду: напрями відповідальності, підконтрольності та підзвітності. Група повноважень Кабінету Міністрів (Уряду) за Конституцією України. Характеристика нормативно-законодавчих актів Уряду: постанови та розпорядження.

ТЕМА 3. Центральні органи виконавчої влади в країнах Центральної Європи.

Міністерства Урядів у центральноєвропейських країнах: структура та повноваження. Міністерство як центральний орган державної виконавчої влади. Типи міністерств за характером діяльності: галузеві та функціональні. Повноваження міністра. Характеристика діючих міністерств у структурі Урядів Польщі, Угорщини, Словаччини та Чехії. Внутрішня структура міністерства: вище керівництво, виробничі структурні підрозділи, штабні підрозділи. Структура апарату міністерства. Посада державного секретаря. Повноваження державного секретаря. Функціональні повноваження міністерств.

Інші центральні органи виконавчої влади у країнах Центральної Європи: статус та функції. Конституційний статус інших центральних органів виконавчої влади. Статус та функціональні обов'язки державних комітетів. Структура діючих інших центральних органів виконавчої влади. Державні служби та державні агентства. Державні інспекції. Конституційний статус інших центральних органів виконавчої влади.

Територіальні органи центральних органів виконавчої влади у країнах Центральної Європи. Конституційний статус територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Форми організації територіальних органів центральних органів виконавчої влади: управління, відділи, інші структурні підрозділи місцевих адміністрацій. Статус та специфіка управлінь та відділів спеціалізованих міністерств.

ТЕМА 4. Система органів місцевого самоврядування у країнах Центральної Європи.

Сутність і правовий статус місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії. Системи публічної влади на місцях за законодавством центральноєвропейських країн. Сутність та співвідношення

системи місцевих державних адміністрацій і системи місцевого самоврядування. Конституційно-правові джерела місцевого самоврядування. Децентралізація як стратегічна реформа у країнах Центральної Європи. Конституційно-політичні положення Конституцій, законів про місцеве самоврядування та Європейської Хартії місцевого самоврядування. Правові засади та політичні аспекти інституту місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії. Місцеве самоврядування як спосіб організації публічної влади на місцях. Місцеве самоврядування як територіальна самоорганізація населення на місцях. Основні процедурні риси місцевого самоврядування у країнах Центральної Європи. Інституційні ознаки автономії органу місцевого самоврядування: правова автономія, організаційна автономія, фінансова автономія. Система принципів місцевого самоврядування: спеціалізовані та універсальні.

Органи та посадові особи місцевого самоврядування в у країнах Центральної Європи. Структура системи місцевого самоврядування. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Процедурні аспекти реалізації прав членів територіальної громади. Форми функціонування територіальної громади: безпосередня та через органи і посадових осіб місцевого самоврядування. Поняття органу та посадових осіб місцевого самоврядування. Структура органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії: місцева рада, виконавчий комітет, місцевий голова, ради країв. Специфіка організації органів місцевого самоврядування в центральноєвропейських країнах.

Організація роботи представницьких органів місцевого самоврядування. Структурні елементи міських рад: голови місцевих рад, постійні комісії ради, тимчасові контрольні комісії, секретар місцевої ради. Депутатські групи і фракції: способи формування. Система компетенцій місцевих рад: загальна компетенція, виключна компетенція, організаційні повноваження. Система галузевої компетенції місцевих рад.

Організація роботи депутатів місцевих рад. Правова характеристика законодавства про статус місцевих депутатів у Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії. Група прав депутата місцевої ради. Група обов'язків депутата місцевої ради. Основні форми діяльності депутатів. Плановість роботи депутата місцевої ради.

ТЕМА 5. Підготовка і прийняття рішень у публічному управлінні у країнах Центральної Європи.

Методи прийняття управлінських рішень. Поняття та сутність управлінського рішення. Об'єктивні причини прийняття рішень в управлінській системі. Суб'єктивні причини прийняття управлінських рішень. Система методів попередньої розробки плану прийняття рішення в

управлінні. Чинники якості, результативності та ефективності прийняття управлінського рішення.

Класифікація управлінських рішень. Система критеріїв типологізації управлінських рішень. Зміст базових критеріїв класифікації: за функціональним змістом та характером завдань, які вирішуються; за рівнями ієрархії системи управління за характером організації розробки; за причинами виникнення; за вихідними методами розробки; за організаційним оформленням.

Етапи процесу прийняття управлінських рішень. Загальна характеристика основних етапів прийняття управлінських рішень. Етап підготовки управлінського рішення. Етап прийняття і реалізації управлінського рішення. Проблематика визначення проміжного результату у процесі прийняття управлінського рішення. Стадії цілевиявлення, прийняття та контролю за виконанням. Складові організаційної процедури прийняття і виконання управлінських рішень.

Процедура прийняття управлінських рішень. Поняття технології прийняття управлінських рішень. Методи процедури прийняття рішень в управлінні: евристичні, колективні, кількісні. Лоббізм: об'єктивні та суб'єктивні складові. Набір дій з реалізації управлінських рішень. Контроль за виконанням управлінських рішень.

ТЕМАТИКА, ПЛАНИ ТА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Класичні та модерні теорії публічної політики та публічного управління (4 год.)

1. Теорії наукового управління.
2. Адміністративний підхід до публічного управління.
3. Модель “Administration-as-Politics approach”.
4. Модель “McKinsey 7S”.
5. Модель “New Public Management”.
6. Модель “Good Governance”.

Рекомендована література

1. Болотіна Є.В., Нікітенко А.В. Сучасні західні концепції управління та моделі публічного адміністрування. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 1. С. 96–100.
2. Гордон М.В., Оленцевич Н.В., Колісник І.О. Моделі публічного управління: порівняльний аналіз та пропозиції для України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2018_3_15.
3. Корецька Н. Порівняльний аналіз моделей управління змінами. *Економічний форум*. 2022. № 1(4). С. 90–98.
4. Мельниченко Б. Сучасна парадигма публічного управління: практичний вимір для України. *Сучасна парадигма публічного управління: практичний вимір для України*. 2021. № 1(29). С. 104–109.
5. Публічне управління в умовах інституційних змін: монографія. За ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К., 2018. 475 с.
6. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. А.О. Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. Х.: НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
7. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія. За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.

ТЕМА 2. Трансформація владних відносин у країнах Центральної Європи (4 год.)

1. Соціалістичні моделі управління у Центральній Європі.
2. Лібералізація соціалістичних режимів у Центральній Європі.
3. Трансформація політичного режиму у Польщі.
4. Трансформація політичного режиму в Угорщині.
5. Трансформація політичного режиму у Чеській Республіці.
6. Трансформація політичного режиму у Словацькій Республіці.

Рекомендована література

1. Збірник виборчих законів країн Центральної та Східної Європи. К., 2002. 537 с.
2. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія. За ред. А.Г. Бульвінського. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. 560 с.
3. Марадик Н. Перехід до демократії в Чеській Республіці: монографія. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2012. 174 с.
4. Мельниченко Б.Б. Політико-правові перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці ХХ ст. (на матеріалах Польщі, Чехії та Словаччини): монографія. Л.: ЛьвДУВС, 2012. 204 с.
5. Остапець Ю., Гайданка Є., Ключкович А., Марадик Н. Еволюція партійних систем країн Вишеградської четвірки: досвід для України: монографія. Ужгород: ПП Данило С.І., 2014. 256 с.
6. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 680 с.
7. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: навчальний посібник Упоряд. М. Лендшел. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.
8. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.

**ТЕМА 3. Система органів виконавчої влади в
центральноєвропейських країнах: загальна характеристика та
управлінські зв'язки (4 год.)**

1. Конституційно-правові засади організації урядових систем у країнах Вишеграду.
2. Урядова система Польщі.
3. Урядова система Угорщини.
4. Урядова система Чеської Республіки.
5. Урядова система Словацької Республіки.

Рекомендована література

1. Збірник виборчих законів країн Центральної та Східної Європи. К., 2002. 537 с.
2. Кіш Є. Перехід Угорщини до парламентської демократії. Ужгород-Будапешт: Інтермікс, 2010. 140 с.
3. Мельниченко Б.Б. Політико-правові перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці ХХ ст. (на матеріалах Польщі, Чехії та Словаччини): монографія. Л.: ЛьвДУВС, 2012. 204 с.
4. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 680 с.
5. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: навчальний посібник Упоряд. М. Лендьел. Ужгород: Поліграфцентр “Ліра”, 2016. 464 с.
6. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.
7. Уряд Польської Республіки: <https://www.gov.pl/>.
8. Уряд Словацької Республіки: <https://www.vlada.gov.sk//government-of-the-slovak-republic/>.
9. Уряд Угорщини: <https://kormany.hu/>.
10. Уряд Чеської Республіки: <https://www.vlada.cz/en/>.

ТЕМА 4. Центральні органи виконавчої влади в країнах Центральної Європи (4 год.)

1. Система центральних органів виконавчої влади у країнах Центральної Європи.
2. Виконавча вертикаль державного управління у Польщі.
3. Виконавча вертикаль державного управління в Угорщині.
4. Виконавча вертикаль державного управління у Чеській Республіці.
5. Виконавча вертикаль державного управління у Словацькій Республіці.

Рекомендована література

1. Кіш Є. Перехід Угорщини до парламентської демократії. Ужгород-Будапешт: Інтермікс, 2010. 140 с.
2. Климончук В.Й. Передумови та інституціоналізація взаємовідносин влади і опозиції в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі країн Вишеградської групи): досвід для України. *Політичне життя*. 2020. № 2. С. 12–18.
3. Ковальчук В. Популізм і конституційна трансформація у країнах Центрально-Східної Європи та Україні. *Право України*. 2021. № 8. С. 168–185.
4. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: навчальний посібник / Упоряд. М. Лендшел. Ужгород: Поліграфцентр “Ліра”, 2016. 464 с.
5. Публічне управління в умовах інституційних змін: монографія. За ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К., 2018. 475 с.
6. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.
7. Уряд Польської Республіки: <https://www.gov.pl/>.
8. Уряд Словацької Республіки: <https://www.vlada.gov.sk//government-of-the-slovak-republic/>.
9. Уряд Угорщини: <https://kormany.hu/>.
10. Уряд Чеської Республіки: <https://www.vlada.cz/en/>.
11. Федірко О.А. Напрями та інструменти реформування систем публічного адміністрування в ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/3.pdf.

**ТЕМА 5. Система органів місцевого самоврядування у країнах
Центральної Європи
(4 год.)**

1. Трансформація системи публічного управління у країнах Центральної Європи.
2. Реформа децентралізації у країнах Вишеградської четвірки.
3. Система ОМС у Польщі.
4. Система ОМС в Угорщині.
5. Система ОМС у Чеській Республіці.
6. Система ОМС У Словацькій Республіці.

Рекомендована література

1. Ковальчук В. Популізм і конституційна трансформація у країнах Центрально-Східної Європи та Україні. *Право України*. 2021. № 8. С. 168-185.
2. Марадик Н. Перехід до демократії в Чеській Республіці: монографія. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2012. 174 с.
3. Мельниченко Б.Б. Політико-правові перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці ХХ ст. (на матеріалах Польщі, Чехії та Словаччини): монографія. Л.: ЛьвДУВС, 2012. 204 с.
4. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: навчальний посібник / Упоряд. М. Лендшел. Ужгород: Поліграфцентр “Ліра”, 2016. 464 с.
5. Публічне управління в умовах інституційних змін: монографія. За ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К., 2018. 475 с.
6. Рубцов В.П. Державне управління та державні установи: навчальний посібник. В.П. Рубцов, Н.І. Перинська. За ред. Ю.П. Сурміна. К.: Університет «Україна», 2008. 440 с
7. Ткач Д.І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: Монографія. К.: МАУП, 2004. 480 с.
8. Федірко О.А. Напрями та інструменти реформування систем публічного адміністрування в ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/3.pdf.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Зміст самостійної роботи з предмету «Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи» визначається типовою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Самостійна робота поділяється на аудиторну і позааудиторну.

Аудиторна самостійна робота реалізується під час читання лекцій і практичних занять, проведення індивідуальних консультацій та ін.

Самостійна робота студентів над навчальним матеріалом програми курсу, що не виноситься на розгляд під час лекційних і практичних занять (*позааудиторна самостійна робота*), має на меті сформувати вміння самостійно працювати над рекомендованою літературою та відповідати на поставлені в аудиторіях питання.

Індивідуальна робота студента з предмету «Публічна політика і управління у країнах Центральної Європи» включає виконання таких завдань:

- підготовка аналітичного звіту: схематично зобразить напрями взаємодії урядових структур Польщі, Угорщини, Словаччини та Чехії (орієнтовна схема: політика – економіка – соціум);

- підготовка аналітичного звіту: схематично зобразить системи децентралізації влади у Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії.

Пристаюючи до самостійної роботи студентам необхідно:

- попередньо ознайомитися з навчальним матеріалом, що виноситься на лекційні і практичні заняття;

- перевірити здобутті знання шляхом самоконтролю, відповідаючи на поставлені питання;

- виокремити ключові проблеми навчального матеріалу, що виноситься на самостійну роботу та опрацювати їх.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;

- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;

- конспектування літературних джерел;

- опрацювання статистичної інформації.

ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ НА МОДУЛЬНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Методика модульного контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи» включає:

1. Проведення модульної контрольної роботи № 1 у формі описових завдань.

2. Проведення модульної контрольної роботи № 2 у формі контрольних тестових завдань.

3. Проведення підсумкового контролю у формі іспиту.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота № 1 складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних закономірностей організації та функціонування систем публічного управління у центральноєвропейських країнах. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Модульна контрольна робота № 2 складається з 25 контрольних завдань у формі простих тестів. Кожна правильна відповідь оцінюється у 2 бали. У підсумку студент може отримати 50 балів = 25 тестів × 2 бали.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО ІСПИТУ

1. Теорії наукового управління.
2. Адміністративний підхід до публічного управління.
3. Модель “Administration-as-Politics approach”.
4. Модель “McKinsey 7S”.
5. Модель “New Public Management”.
6. Модель “Good Governance”.
7. Організаційна структура органу публічної влади.
8. Внутрішня організація органу публічної влади.
9. Сутність і особливості менеджменту органу публічної влади.

10. Стратегічне та ситуаційне управління органом публічної влади.
11. Трансформація політичного режиму у Польщі.
12. Трансформація політичного режиму в Угорщині.
13. Трансформація політичного режиму у Чеській Республіці.
14. Трансформація політичного режиму у Словацькій Республіці.
15. Еволюція інституту Президента у постсоціалістичний період країн Вишеграду.
16. Президент у політичній системі Польщі.
17. Президент у політичній системі Угорщини.
18. Президент у політичній системі Чеської Республіки.
19. Президент у політичній системі Словацької Республіки.
20. Адміністрація та Офіси Президента як допоміжний орган при Президентах країн Центральної Європи
21. Управлінські зв'язки в системі органів виконавчої влади центральноєвропейських країн.
22. Організація урядових структур у Польщі.
23. Організація урядових структур в Угорщині.
24. Організація урядових структур у Чеській Республіці.
25. Організація урядових структур у Словацькій Республіці.
26. Центральні та територіальні органи виконавчої влади у Польщі.
27. Центральні та територіальні органи виконавчої влади в Угорщині.
28. Центральні та територіальні органи виконавчої влади у Чеській Республіці.
29. Центральні та територіальні органи виконавчої влади у Словацькій Республіці.
30. Сутність і правовий статус місцевого самоврядування в Польщі, Угорщині, Словаччині та Чехії.
31. Органи та посадові особи місцевого самоврядування у Польщі.
32. Органи та посадові особи місцевого самоврядування в Угорщині.
33. Органи та посадові особи місцевого самоврядування у Чеській Республіці.
34. Органи та посадові особи місцевого самоврядування у Словацькій Республіці.
35. Польська модель децентралізації.
36. Угорська модель децентралізації.
37. Чеська модель децентралізації.
38. Словацька модель децентралізації.
39. Особливості партійної системи у Польщі.
40. Особливості партійної системи в Угорщині.
41. Особливості партійної системи у Чеській Республіці.
42. Особливості партійної системи у Словацькій Республіці.
43. Популізм у Польщі.

44. Популізм в Угорщині
45. Популізм у Чеській Республіці.
46. Популізм у Словацькій Республіці.
47. Загрози демократичному режиму у Польщі.
48. Ліберальна демократія в Угорщині.
49. Політика «м'якого євроскептицизму» у Чеській Республіці.
50. «Соціальний консерватизм» у Словацькій Республіці.

ТИПОВІ ТЕСТОВІ КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

У якій країні Центральної Європи Президент обирається на засіданні Парламенту?:

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

У якій країні Центральної Європи з 2013 р. до 2023 р. Президентом обиралася тільки одна особа?:

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

У якій країні форму державного правління можна визначити як «напівпрезидентська республіка»?:

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

У якій країні форму державного правління слід визначити як «парламентська республіка»?:

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

Яка з країн Центральної Європи останні десять років демонструє значні проблеми з функціонуванням демократичних процедур?:

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

Уряд якої країни демонструє найбільш проросійську політику після початку російсько-української війни (лютий 2022 р.):

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

Яка політична партія домінує у політичній системі Угорщини, починаючи з 2010 р.?:

- Польща;
- Угорщина;
- Чеська Республіка;
- Словацька Республіка.

Засновником якої політичної партії є чеський політик Андрей Бабіш?:

- ANO-2011;
- партія піратів;
- соціал-демократична партія Чехії;
- Громадянська демократична партія.

Ідентифікуйте політичну ідеологію партії «СМЕР» (Словацька Республіка):

- радикально-націоналістична;
- консервативно-популістська;
- ліберально орієнтована;
- соціал-демократична.

Ідентифікуйте політичну ідеологію партії «Йоббік» (Угорщина) на парламентських виборах 2022 р.:

- радикально-націоналістична;
- консервативна;
- ліберально орієнтована;
- соціал-демократична.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Основна.

1. Збірник виборчих законів країн Центральної та Східної Європи. К., 2002. 537 с.
2. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія. За ред. А.Г. Бульвінського. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. 560 с.
3. Марадик Н. Перехід до демократії в Чеській Республіці: монографія. Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2012. 174 с.
4. Мельниченко Б.Б. Політико-правові перетворення в Центрально-Східній Європі наприкінці ХХ ст. (на матеріалах Польщі, Чехії та Словаччини): монографія. Л.: ЛьвДУВС, 2012. 204 с.
5. Остапеч Ю., Гайданка Є., Ключкович А., Марадик Н. Еволюція партійних систем країн Вишеградської четвірки: досвід для України: монографія. Ужгород: ПП Данило С.І., 2014. 256 с.
6. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: навчальний посібник / Упоряд. М. Лендшел. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с.
7. Публічне управління в умовах інституційних змін: монографія. За ред. Р.В. Войтович, П.В. Ворони. К., 2018. 475 с.
8. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. А.О. Дегтяр, О.А. Дегтяр, Х.І. Калашнікова, М.К. Гнатенко. Х.: НАУ «ХАІ», 2021. 128 с.
9. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія. За заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 606 с.
10. Романюк А., Литвин В. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.

2. Допоміжна.

1. Гайданка Є.І. «Твердий» і «м'який» партійний євроскептицизм у сучасній Польщі. *Грані*. 2022. 25(6). С. 80–84.
2. Кіш Є. Перехід Угорщини до парламентської демократії. Ужгород-Будапешт: Інтермікс, 2010. 140 с.
3. Климончук В.Й. Передумови та інституціоналізація взаємовідносин влади і опозиції в країнах Центрально-Східної Європи (на прикладі країн Вишеградської групи): досвід для України. *Політичне життя*. 2020. № 2. С. 12–18.

4. Ковальчук В. Популізм і конституційна трансформація у країнах Центрально-Східної Європи та Україні. *Право України*. 2021. № 8. С. 168-185.

5. Нечаєва-Юрійчук Н. Безпекові виміри геополітичних ініціатив у регіоні Центрально-Східної Європи. 2022. *Медіафорум*. № 11. С. 141–161.

6. Перспективи посткоронавірусних економічних трансформацій та їх вплив на розвиток країн. Місце України у посткризовому світі. Ред. В. Юрчишин. К.: Заповіт, 2021. 358 с.

7. Рубцов В.П. Державне управління та державні установи: навчальний посібник. В.П. Рубцов, Н.І. Перинська. За ред. Ю.П. Сурміна. К.: Університет «Україна», 2008. 440 с.

8. Ткач Д.І. Сучасна Угорщина в контексті суспільних трансформацій: Монографія. К.: МАУП, 2004. 480 с.

9. Тодоров І.Я. Безпековий вимір міжнародних відносин в Східній та Центральній Європі в контексті російської агресії. *Політичне життя*. 2022. №1. С. 138–144.

10. Федірко О.А. Напрями та інструменти реформування систем публічного адміністрування в ЄС. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2019/3.pdf.

3. Інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

1. Уряд Польської Республіки: <https://www.gov.pl/>.
2. Уряд Угорщини: <https://kormany.hu/>.
3. Уряд Словацької Республіки: <https://www.vlada.gov.sk//government-of-the-slovak-republic/>.
4. Уряд Чеської Республіки: <https://www.vlada.cz/en/>.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи» викладач використовує наступні *групи методів навчання*:

1. *Словесні*:

- лекція;
- бесіда;
- обговорення;
- інструктаж.

2. *Наочні*:

- ілюстрація;
- демонстрація (з використанням нормативно-законодавчих актів, таблиць та схем, електронних презентацій, показ відеолекцій).

3. *Практичні*:

- опитування на практичних заняттях;
- виконання тестових завдань;
- робота з підручником, нормативно-законодавчими актами;
- виконання індивідуальних завдань;
- модульні контрольні роботи.

Викладач використовує наступні *групи методик контролю знань слухачів*, які вивчають навчальну дисципліну «Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи»:

1. *Методи усного контролю*:

- монологічна відповідь слухача на окреме питання теми практичного заняття у індивідуальній та фронтальній формах;
- запитально-відповідна бесіда під час роз'яснення проблемного питання на практичному занятті;
- іспит у формі усної відповіді на три запитання з переліку питань.

2. *Письмовий контроль*:

- виконання індивідуальної роботи;
- модульна контрольна робота;
- дидактичні тестові завдання.

3. *Методи практичного контролю*: перевірка змістового наповнення творчо-аналітичних завдань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T3	T3	50	100
20	10	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
5	15	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	30	4	30
Аналітичні звіти	1	20	1	20
Модульні контрольні роботи	1	50	1	50
Разом		100		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Навчально – методичне
видання

Гайданка Євгеній Іванович

**«Публічна політика та управління у країнах Центральної Європи»
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

**Навчально-методична серія «КАФЕДРА»
№ 72**

**Гайданка Є. Публічна політика та управління у країнах
Центральної Європи (для студентів спеціальності 052
Політологія) / Навчально-методична серія «КАФЕДРА» / № 72;
[Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. політології і держ.
управління]. Ужгород, УжНУ. 2024. 34 с.**

Навчально-методична розробка містить описову структуру предмету навчальної дисципліни, зміст навчальної програми, методичні вказівки з підготовки до практичних занять, виконання самостійної роботи, перелік рекомендованої літератури до курсу тощо. Наводяться типові тестові завдання відповідно до тематичного змісту навчальної дисципліни.

**УДК 351/354(4-191.2) (076)
П 88**